

Богдана ШАНДРА

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри філософії
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
bogdana.shandra@uzhnu.edu.ua

ЕТИЧНІ ВИКЛИКИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Швидкий розвиток штучного інтелекту породив численні філософські дискусії та серйозні етичні питання. Зростаюча актуальність етичного порядку в галузі технології штучного інтелекту обумовлена як досягненнями робототехніки, так і зростаючою увагою до цих досягнень з боку держав та суспільства. У питанні про етику штучного інтелекту важливо враховувати парадокси та виклики, які виникають у світі, що постійно змінюється.

Розвиток штучного інтелекту здійснив революцію в різних галузях. Однак у міру того, як системи штучного інтелекту стають усе складнішими, виникають питання, пов'язані зі свідомістю, етикою та мораллю. Оскільки ми вступаємо в нову еру технологічних інновацій, надзвичайно важливо зрозуміти філософські аспекти штучного інтелекту.

Одним із головних питань є питання етики використання штучного інтелекту та його впливу на суспільство. Чи здатний штучний інтелект розуміти моральні принципи? Чи може штучний інтелект приймати етичні рішення на тому ж рівні, що й люди? Чи можуть системи штучного інтелекту справді бути самосвідомими та автономними? Чи може з'явитися мораль у штучного інтелекту, відмінна від моралі людської у тому сенсі, що штучний інтелект сам для себе стає джерелом моралі?

Починаючи з Сократа і до сьогодення питання про мораль

завжди розглядалось у зв'язку з питанням про розумність, так як вважалося і досі вважається, що мораль можлива лише у розумних істот. У такому ракурсі можливість моралі у штучного інтелекту безпосередньо залежить від розумності ШІ. Крім того, етичні дилеми, пов'язані з прийняттям рішень у сфері штучного інтелекту, викликають питання про підзвітність і відповідальність. Це створює широкі можливості для вивчення моральних вимірів технологічного розвитку та розробки нових етичних стандартів.

Джозеф Корабі пише про те, що штучний інтелект у використанні своїх можливостей буде обмежений у сферах «скептичних проблем», тобто в ситуаціях, коли принципово неможливо зробити раціональний вибір між можливостями, ґрунтуючись тільки на інтелектуальних здібностях розуму. У такій ситуації, вважає Корабі, штучний інтелект може бути паралізований «через проблеми і конфліктів у своїх власних мотиваційних схемах» [2, с. 5].

Тому важливість цієї теми зумовлена тим, що зараз в Україні починаються експерименти із впровадження ШІ в освіту, охорону здоров'я, бізнес, транспорт, логістику тощо. Цей експеримент, безсумнівно, є важливим кроком до нового цифрового суспільства з далекосяжними соціальними, філософськими, культурними, економічними та політичними наслідками. Проте вже на цьому ранньому етапі експерименту виникло багато запитань, особливо етичного характеру, які на даний момент переважають очікувані наукові та економічні вигоди, і відповіді на які, ймовірно, будуть штучно формувати зміст етики та інтелекту.

У контексті цієї наукової розвідки Любомира Ілійчук зазначала, що незважаючи на те, що впровадження штучного інтелекту в освіту має потенціал до значного підвищення якості та ефективності освітнього процесу, важливо враховувати пов'язані з цим виклики та загрози. З огляду на викладене слід вживати відповідних заходів для подолання негативного впливу ШІ на якість освіти, дотримувати етичних правил і норм, розробляти інноваційні підходи до навчання, викладання та оцінювання. Відтак основними аспектами для успішного впровадження ШІ в освітню сферу є забезпечення етичності, технічної інтеграції, прозорості, підготовки кадрів та безпеки даних [1, с. 243].

Тому важливо наголосити на важливості розуміння етичних аспектів розвитку штучного інтелекту, оскільки це допоможе суспільству приймати обґрунтовані рішення в сфері розвитку штучного інтелекту.

Етичні питання та виклики, які супроводжують розвиток штучного інтелекту, нагадують нам про важливість закріплення моральних цінностей і переконань у епоху цифрових технологій. Вони викликають у нас потребу розробки нових підходів до вирішення складних проблем і прокладають шлях для подальших наукових і філософських розробок.

Для вирішення цих проблем важливо продовжити розвиток контрольно-регуляторних механізмів у цій сфері. У контексті розвитку штучного інтелекту важливо враховувати філософські парадокси та виклики, які з ним пов'язані. Щоб забезпечити безпеку

та гармонію в суспільстві, де штучний інтелект відіграє дедалі важливішу роль, необхідно постійно аналізувати та вдосконалювати етичні та правові стандарти.

Література:

1. Ілійчук Любомира. Вплив штучного інтелекту на якість освіти: можливості, виклики та загрози / Науково-педагогічні студії: науковий журнал / голов. ред.: Л. Д. Березівська, І. М. Шоробура. – Київ, 2024. – Вип. 8. – 320 с. DOI <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2028-8-232-248>
2. Corabi J. Superintelligent AI and Skepticism // *Journal of Evolution and Technology*. 2017. Vol. 27, iss. 1. June. P. 4–23.
3. Goertzel B. Superintelligence: Fears, Promises and Potentials: Reflections on Bostrom's Superintelligence, Yudkowsky's From AI to Zombies, and Weaver and Veitas's "Open-Ended Intelligence" // *Ibid*. 2015. Vol. 24, iss. 2. Nov. P. 55–87.